

Oikeusministeriö

STM:n lausunto hallinnon automaattisen päätöksenteon käyttöalaa ja läpinäkyvyyttä koskevista säännösluonnoksista

Oikeusministeriö (OM) pyytää sosiaali- ja terveysministeriöltä (STM) lausuntoa hallinnon automaattisen päätöksenteon käyttöalaa ja läpinäkyvyyttä koskevista säännösluonnoksista.

STM esittää pyynnössä esitettyihin kysymyksiin lausuntonaan seuraavaa

1. Automaattisen käsittelyn sallittu käyttöala

STM toteaa, että säännösluonnos on lähtökohdiltaan hyvä ja osittain myös selvä ja tarkkarajainen. STM katsoo, että asiaa koskevan sääntelyn tulee sisältyä kattavasti yleislainsäädäntöön, jolloin laissa on tarkoituksenmukaista välttää esimerkiksi luetteloita asiaryhmistä. Sääntelyn tavoitteena tulisi olla se, että eri hallinnonalojen toimijat pystyvät yleislain perusteella arvioimaan, milloin edellytykset automaattiselle päätöksenteolle ovat käsillä, milloin myös esimerkiksi profilointi olisi sallittua/vai onko ja millaisin suojatoimin.

Säännöksen 1 momentti on onnistunut siinä mielessä, että se määrittää soveltamisen reunaehdot olematta liian rajaava huomioiden yleislain luonne ja säännöksen soveltaminen eri hallinnonalojen asiaryhmissä. Säännöksen konkretisoiminen esimerkein tulisi tarvittaessa tehdä säännöskohtaisissa perusteluissa. Hakasulkeissa oleva *ilman käsittelijän osallistumista* -maininta on selventävä, etenkin kun ehdotukset eivät sisällä säännöstä, jossa automaattinen päätöksenteko määriteltäisiin. Voisi harkita tulisiko tämä ja muut hakasulkeissa olevat seikat todeta perusteluissa.

STM toteaa, että mahdollisimman kattavan yleislain sääntelyn lisäksi, tulisi olla selvää, voidaanko ja millä tavoin erityislainsäädännössä poiketa yleissäännöksestä tai voidaanko yleissäännöstä täydentää erityislainsäädännössä. Sääntelyn liikkumavaran tulisi olla mahdollisimman selkeä.

STM katsoo, että säädöksen soveltamisalan tulisi olla mahdollisimman yksiselitteinen erityisesti, jos tietty toiminta on tietosuoja-asetuksen automaattista käsittelyä koskevan lähtökohtaisen kiellon piirissä. Eri hallinnonalojen toimijoiden tulisi lain säädöksen perusteella pystyä arvioimaan, onko tietyssä tilanteessa automaattinen päätöksenteko sallittua kansallisen lainsäädännön nojalla vai onko se tietosuoja-asetuksen kiellon piirissä. Valmistelussa olisi myös huomioitava hallinnon yleislainsäädännön soveltamisalan laajentuminen SOTE-uudistuksen seurauksena.

STM toteaa, että esitetyssä muodossaan säännösluonnoksen käyttö- ja soveltamisala jää erityisesti epäselväksi siltä osin, minkälainen toiminta katsotaan säännöksen ulkopuolelle jääväksi esimerkiksi luonteeltaan avustavaksi automaatioksi tai miltä osin ihmisen osallistuminen rajaa soveltamisalaa.

Postiosoite
Postadress
Postal Address
Sosiaali- ja terveysministeriö

Käyntiosoite
Besöksadress
Office

Puhelin
Telefon
Telephone

Faksi
Fax
Fax

s-posti, internet
e-post, internet
e-mail, internet

PL 33
00023 Valtioneuvosto

Meritullinkatu 8
Helsinki

29 516 001
35 829 516 001

295 163 415
358 295 163 415

kirjaamo@stm.fi
stm.fi

Osittain epäselvää on myös se, mikä toiminta kuuluu 25 a §:n 1 momentin ja mikä 2 momentin alalle. Esitykseen olisikin syytä vielä selkeyttää eroa automaattiseen päätöksentekoon ja ihmisen mahdolliseen osuuteen tässä sekä hallintoasian valmistelun ja toisaalta avustetun päätöksenteon osalta.

STM toteaa, että pykälän 1 momentin osalta jatkovalmistelussa voisi pohtia, onko passiivi (*asia voidaan ratkaista*) tietoinen ilmaisu, joka kattaa myös sen, että hallinnon asiakas hoitaa jonkin hallintoasian itse ilman viranomaisen myötävaikutusta. Esimerkkinä itse ajanvarauksen tekeminen viranomaisen ylläpitämässä tietojärjestelmässä, joko puhtaasti itse tai esimerkiksi terveydenhuollossa sen jälkeen, kun henkilö on tehnyt suuntaa-antavan oirearvion ohjelman avulla. Vai tarkoitetaanko edellä mainitulla muotoilulla asiassa nimenomaan viranomaisen toimia, jolloin sanamuoto olisi selvempi muodossa: *viranomaisen voi ratkaista asian*. Lisäksi perusteluissa olisi hyvä avata viitataanko *asian ratkaisu* -käsitteellä nimenomaan hallintopäätöksiin. Tämä voisi osaltaan selventää 1 ja 2 momentin suhdetta. Myös muutoin automaattiseen päätöksentekoon liittyvät käsitteet olisi hyvä selkeyttää ehdotettavaan lainsäädäntöön.

OM:n muistion mukaan automaattisesta käsittelystä olisi kyse silloin, kun asiassa tehdään lopullinen hallintopäätös ilman käsittelijän osallistumista. Ihmisen osallistuminen käsittelyyn näyttäisi siis vaikuttavana siten, että automaattista päätöksentekoa koskeva sääntely ei tulisi sovellettavaksi kyseiseen menettelyyn. Epäselväksi jää koskisiko tämä kaikkia tilanteita, joissa ihminen jollakin pienellä tai suuremmalla toimella osallistuu käsittelyyn tai koskeeko ihmisen osallistumiseen liittyvä soveltamisalan rajaus vain lopullisen päätöksen antamiseen liittyvää osallistumista.

Esimerkiksi osittain manuaalisesti ja automaattisesti käsitelty asia ei OM:n muistion mukaan vaikuttaisi olevan tietosuojaa-asetuksen kiellon piirissä ja vaikuttaa siltä, että tällaisia toimintoja voitaisiin jatkaa nykyisen lainsäädännön puitteissa myös perustuslain näkökulmasta. STM toteaa, että jatkovalmistelussa tästä tulee varmistua eli sääntelyllä tulisi kattaa tilanteet, jotka tietosuojaa-asetus lähtökohtaisesti kieltää ja joihin mahdollisesti liittyy myös perustuslain näkökulmasta sääntelytarve.

Esimerkkejä sääntelyn soveltamisen kannalta epäselvistä tilanteista ovat seuraavat. Esimerkiksi jos asiassa on annettu etuudesta tai korvauksesta päätös, olisiko etuuden tai korvauksen mahdollinen automaattinen maksatus 1 tai 2 momentin sääntelyn piirissä. Esimerkkinä epäselvistä tilanteista on myös etuuden tai korvauksen määrää koskeva päätös, jossa määrä lasketaan avustavan automaation avulla ja käsittelijä muodollisesti hyväksyy laskennan lopputuloksen sekä tilanne, jossa käsittelijät, mm. lääkäri, suorittavat harkinnan oikeudesta etuuteen tai korvaukseen, mutta avustava automaatio laskee eläkkeen määrän ja toimittaa päätösasiakirjan eläkkeen saajalle. Joissain vakuutusasioissa saatetaan käytännössä toimia siten, että myönteisestä korvausratkaisusta ei anneta kirjallista päätöstä eli on epäselvää, olisiko ratkaisu silloin 1 tai 2 momenttia koskevan sääntelyn piirissä. Sääntelyn kannalta epäselvänä ja nykyisin automatisoituna menettelynä voidaan mainita myös Eläketurvakeskuksen antaman A1-todistus, joka ei ole hallintopäätös mutta, jolla on oikeusvaikutuksia.

OM:n luonnostelevan käyttöalasäännöksen mukaan hallintoasia voitaisiin ratkaista automaattisesti vain, jos ratkaisu voidaan yksiselitteisesti johtaa ratkaisuun vaikuttavista seikoista ja selvityksistä sekä sovellettavista oikeussäännöistä. STM toteaa, että yksiselitteisyys on edellytyksenä perusteltu, mutta pelkkä tiettyyn sääntelykokonaisuuteen liittyvä harkintavallan käyttö ei saisi rajata automaatiota, koska sääntely voi joiltain osin sisältää harkintavallan käyttöä, vaikka yksittäisessä tapauksessa tai päätöksen osassa harkinta ei tule sovellettavaksi. Tällaisissa tapauksissa yksiselitteinen osa päätöksestä tulisi voida antaa automaattisesti. Esimerkiksi sosiaalivakuutusasioissa oikeus etuuteen saattaa sisältää harkintaa, vaikka etuuden määrän laskenta olisi yksiselitteistä. On myös päätöksiä, joissa harkinta koskee vain tiettyjä tilanteita ja jos harkinnan alainen tilanne ei ole käsillä, automaattisen päätöksenteon tulisi olla mahdollista.

Yksiselitteisyyteen tulisi kiinnittää huomiota myös siltä osin kuin säännöksessä mainittu ns. sovellettavat oikeussäännöt, joita on avattu perusteluissa siten, että *Oikeussääntö voi ilmetä suoraan lain sanamuodosta tai se voi olla muodostettu lain sanamuodon perusteella viranomaisen tai tuomioistuimen tulkinnan perusteella*. Tällä tarkoitetaan vakiintunutta viranomaisten ainakin tulkintakäytäntöä ja oikeuskäytäntöä. Säännöstä ja/tai perusteluja tulisi kuitenkin tältä osin täsmentää.

1.2. Kysymys viranomaisille ja julkista hallintotehtävää hoitaville yksityisille: Miten arvioitte ehdotuksen lähtökohtaa toiminnassanne automatisoitavien asiaryhmien kannalta?

STM:n hallinnonalalla esimerkiksi sosiaalihuollossa ja terveydenhuollossa on kysymys asioista, jotka edellyttävät tapauskohtaista harkintaa asian eri käsittelyvaiheissa. Ne eivät näin luonteensa vuoksi suurelta osin soveltuisi automaattisen päätöksenteon kohteeksi. On myös huomioitava, että kunnissa päätöksentekojärjestelmä rakentuu hyvin pitkälle hallintosäännön määräyksille toimivallan delegoinnista.

1.4. Tulisiko myös muun kuin 2 momentissa tarkoitetun avustavan tai valmistelevan automaation käyttöä säännellä hallinto-oikeudellisesti?

STM toteaa, että esitetystä säädösluonnoksesta jää epäselväksi, mitkä toiminnot tulisivat 2 momentin sääntelyn piiriin ja mitkä eivät. Luonnoksen 2 momenttia tulisikin tarkentaa ja määritellä selkeästi, mitä pykälässä mainituilla hallintoasian valmistelulla ja tosiasiallisilla hallintotoimilla tarkoitetaan. Luonnoksen 2 momentin perustelut ovat myös varsin suppeat. Jatkovalmistelussa tulisi varmistaa, että säännöksestä ja sen perusteluista voidaan selkeästi päätellä, mitä tilanteita sääntely koskee ja mitä ovat ne hallintoasian valmistelutoimet ja tosiasialliset hallintotoimet, joilla on itsessään oikeusvaikutuksia tai vastaavia merkittäviä vaikutuksia. STM toteaa lisäksi, että sääntelyn tarve jää 2 momentin osalta epäselväksi siltä osin pyritäänkö säännöksellä sallimaan tietosuoja-asetuksessa lähtökohtaisesti kielletty automaattinen päätöksenteko vai liittykö arvioitu sääntelytarve ensisijaisesti perustuslain takaamien hyvän hallinnon ym. turvaamiseen.

Esimerkkinä epäselvistä ja mahdollisesti sääntelyn ulkopuolella olevista toiminnoista, joilla on mahdollisesti oikeusvaikutuksia, on sosiaali- ja terveydenhuollon digitaalisia palveluita, kuten erilaiset kansalaisten itsearviointi ja neuvontapalvelut Omaolon oirearvio, HUS koronabotti, Terveyskylä ja ammattilaisten tukipalvelut, josta automatiikka kohdistaa ammattilaisen huomion suuresta datamäärästä johonkin tiettyyn asiaan. Vastaavaa epäselvyyttä on sosiaaliturvapuolella esimerkiksi eläke- ja vakuutuslaitosten neuvontarobottien osalta. Näiden kaikkien avustamana henkilö voi tehdä tai olla tekemättä jotain hänelle merkityksellistä. Epäselvää on myös sääntelyn suhde muuhun STM:n hallinnonalan tosiasialliseen hallintotoimintaan.

Jos edellä mainitut tai muut tämän kaltaiset palvelut olisivat 1 tai 2 momentin sääntelyn piirissä, tulisi jatkossa käytännössä selvitettäväksi, millä tavoin tai missä laajuudessa palveluita voidaan tulevaisuudessa järjestää ja esimerkiksi, mitkä ovat tällöin ratkaisuun vaikuttavat seikat, selvitykset sekä asiaan sovellettavat oikeussäännöt, joista ns. ratkaisu voidaan yksiselitteisesti johtaa.

STM toteaa, että jatkovalmistelussa tulee varmistua siitä, että tietosuoja-asetuksen lähtökohtaisen kiellon piirissä olevat toimet, jotka tulisi mahdollistaa kansallisella sääntelyllä, tulevat valmisteilla olevassa yleislainsäädännössä huomioiduiksi.

1.5. Muut huomiot käyttöalasääntelystä:

STM:n hallinnonalalla on useita asiaryhmiä, joissa nyt tai tulevaisuudessa voi tulla tarpeelliseksi harkita automatisoinnin hyödyntämistä käsittely ja ratkaisutoiminnassa. Etukäteen voi kuitenkin olla haasteellista arvioida, mitä seikkoja näissä tilanteissa tulisi yleislainsäädännön osalta huomioida. On mahdollista, että ehdotettu sääntely rajoittaa tulevaisuuden kehitystyötä, myös hallinnon asiakkaan oikeuksia parantavien muutosten osalta.

STM:n hallinnonalalla sosiaali- ja terveydenhuollon sekä sosiaaliturvan ym. toimeenpanossa on useimmiten välttämätöntä käsitellä yksittäisten ihmisten henkilötietoja ja useissa asiaryhmissä myös tietosuoja-asetuksessa tarkoitettuja erityisiä henkilötietoja tai valtiosääntöoikeudellisesti arkaluonteisiksi määriteltyjä henkilötietoja, kuten sosiaalihuoltoon liittyvät tiedot. OM:n luonnosteleva käyttöalasääntely ei näytä ottavan kantaa tällaisten henkilötietojen liikeyntöjen vaikutukseen automaattisen käsittelyn tai ratkaisutoiminnan edellytyksiin.

STM katsoo, että automaattisen päätöksenteon tulisi olla tietyin edellytyksin mahdollista myös silloin, kun päätökset perustuvat tietosuoja-asetuksen 9 artiklan mukaisiin henkilötietoryhmiin kuuluviin tietoihin, kuten terveydentilaa koskeviin tietoihin. Tietosuoja-asetuksen 22 artiklan 4 kohdan mukaan automaattiset päätökset voivat perustua erityisiin henkilötietoryhmiin vain silloin, kun käsittely perustuu 9 artiklan 2 kohdan a alakohtaan eli rekisteröidyn suostumukseen tai g alakohtaan eli käsittely on tarpeen yleistä etua koskevasta syystä. Tietosuoja-asetuksessa yleistä etua koskevana syinä on mainittu 23 artiklassa muun muassa sosiaaliturva sekä siihen liittyvät valvonta-, tarkastus- tai sääntelytehtävät. Tietosuoja-asetuksen johdanto-osan kappaleessa 52 on 9 artiklaan liittyen todettu, että henkilötietojen erityisryhmien käsittelykiellosta on mahdollista poiketa esimerkiksi sosiaalista suojelua koskevan lainsäädännön aloilla eläkkeet mukaan luettuina.

Ratkaisutoiminnan kannalta välttämättömien terveydentilatietojen käsittely vakuutuslaitoksissa on tarpeen tärkeästä yleistä etua koskevasta syystä, ja tietosuoja-laissa on tällä perusteella säädetty vakuutuslaitosten oikeudesta terveydentilatietojen käsittelyyn. Terveystilaa koskeviin tietoihin

perustuvia automaattisia päätöksiä tulisi olla mahdollista tehdä tilanteissa, joissa käsittelyn oikeudellinen peruste on edellä mainittu tietosuojalain säännös, jos päätöksen antaminen on muutoinkin asian laatu ja laajuus huomioon ottaminen mahdollista. Sosiaalivakuutuksen toimeenpanossa vakuutuslaitoksen on otettava huomioon se, että joissain etuus- tai korvauslaeissa on säännökset siitä, että asiantuntijalääkärin on osallistuttava lääketieteellisiä kysymyksiä sisältävien asioiden ratkaisuun.

OM:n tekstissä ei ole arvioitu, miten erityisen henkilötiedon liittyminen asiaan vaikuttaa automaattisen päätöksenteon edellytyksiin. STM toteaa, että jatkotyössä tulee selvittää, millä tavoin 25 a § soveltuisi erityisiin henkilötietoryhmiin liittyvään käsittelyyn ja onko em. sääntely riittävää suhteessa asiaryhmiin, joilla on liityntöjä erityisten henkilötietojen käsittelyyn. Automaattisen päätöksenteon tulisi olla mahdollista esimerkiksi etuuden tai korvauksen määrää koskevan päätöksen antamisessa, vaikka asiaryhmään liittyisi erityisten henkilötietojen käsittelyä. Esimerkkinä tästä sosiaali- ja terveysministeriössä valmisteilla olevan lainsäädäntöhankkeen mukainen työkyvyttömyyseläkkeen ja työansioden yhteensovittamista koskeva päätöksenteko.

2. Oikeussuojakeinot

STM:n toteaa, että oikaisuvaatimuksen automaattiselle käsittelyllä ei vaikuta olevan lähtökohtaista estettä, jos sääntelyn edellytykset automaattiselle käsittelylle mm. yksiselitteisyydestä täyttyvät myös oikaisun osalta. Käytännössä tämä todennäköisesti tarkoittaisi tilanteita, joissa muutoinkin tehdään automaattisia päätöksiä.

STM:n hallinnonalalla on kuitenkin asioita, joihin automatisoitu oikaisuvaatimusmenettely ei vaikuta soveltuvan. Tällaisia ovat esimerkiksi sosiaalihuoltoa koskevat asiat. Oikeusturvasyyt puoltavat, että ilman nimenomaista vaatimustakin, ihminen on asian käsittelyssä viimeistään tällöin mukana. On myös huomioitava, että voimassa olevan lainsäädännön mukaan oikaisuvaatimukset käsitellään kunnissa monijäsenisissä toimielimissä.

Toisaalta STM:n hallinnonalalla on asiaryhmiä, joihin ei sovelleta hallintolain oikaisuvaatimussääntelyä ja joissa oikaisun automatisointi vaikuttaa perustellulta. Erityisesti sosiaalivakuutusasioissa on omaksuttu järjestely, jossa viranomaisen tekemä oikaisu on kytketty valitusinstituutioon (valitukseen sidottu oikaisujärjestelmä). Järjestelmässä valitus toimitetaan päätöksen tehneelle sosiaaliturvalaitokselle, jonka on oikaistava päätös, jos se hyväksyy kaikki valituksessa esitetyt vaatimukset. Muussa tapauksessa sen on siirrettävä valitus määräajassa valitusviranomaisen käsiteltäväksi. Laitos voi myös väliaikaisella päätöksellä oikaista aikaisemman päätöksensä siltä osin kuin se hyväksyy valituksessa esitetyn vaatimuksen.

Järjestelmän erona yleiseen oikaisuvaatimusjärjestelmään on muun muassa se, että valituksen yhteydessä suoritettava oikaisu tapahtuu viranomaisaloitteiselta pohjalta ilman erillistä oikaisuvaatimusta. Asianosaiselta ei siten edellytetä oikaisu- vaan ainoastaan valituskirjelmää. Viranomaisen kannalta järjestelmä muodostaa yhden lisäharkintavaiheen annettaessa selitystä valitukseen. Koska valitukseen sidottua oikaisujärjestelmää käytetään asiaryhmissä, joissa tehdään paljon massaluonteisia päätöksiä, oikaisun ensisijaisena tarkoituksena on taata mahdollisimman joustava menettely massahallinnon selvien virheiden korjaamisessa ennen varsinaista muutoksenhakua.

STM toteaa, että valitukseen sidotussa oikaisujärjestelmässä automaattiselle käsittelylle ei vaikuta olevan estettä, jos muut automaattisen käsittelyn edellytykset täyttyvät. Näissä tilanteissa huomioitava on myös se, että esimerkiksi sosiaalivakuutusasioissa muutoksenhaku on maksutonta.

2.2. Mitkä muut menettelyt toteuttaisivat tehokkaasti oikeussuojaa automaattisen päätöksenteon yhteydessä?

STM toteaa, että systemaattisesti toteutuva järjestelmien omavalvonta toteuttaisi osaltaan myös oikeussuojaa.

2.3. Kysymys viranomaisille ja julkista hallintotehtävää hoitaville yksityisille: mitä soveltamanne lainsäädännön oikeussuojakeinoja pidätte tässä yhteydessä tehokkaina ja miksi?

STM toteaa, että nykyiset ennakolliset ja jälkikäteiset oikeussuojakeinot yhdessä muodostavat hyvän kokonaisuuden.

2.4. Muut huomiot oikeussuojakysymyksistä:

STM toteaa, että yksityisvakuutus eroaa sosiaalivakuutuksesta mm. siten, että korvausasioissa muutoksenhakueliminä toimivat yleiset tuomioistuimet. Lisäksi ratkaisusuosituksia vapaaehtoisia vakuutuksia koskeviin erimielisyyksiin antavat vakuutuslautakunta ja kuluttajariitalautakunta, liikennevahinkoja koskien liikennevahinkolautakunta ja potilasvakuutusta koskien potilasvahinkolautakunta. Lautakuntien käsittely on maksutonta.

3. Tietosuoja

STM:n katsoo, että ei ole välttämätöntä säätää erityisistä suojatoimista liittyen automaattiseen päätöksentekoon, mutta jatkovalmistelussa tulee varmistua siitä, että muu sääntely sisältää tietosuoja-asetuksen edellyttämät suojatoimet. On myös huomattava, että kaikissa asiaryhmissä, joihin 25 a § tulisi sovellettavaksi ei sovelleta kaikkia OM:n muistiossa mainittuja suojatoimia. Toisaalta esimerkiksi sosiaalivakuutusta koskevan sääntelyn katsotaan olevan suojatoimien osalta riittävää.

3.2. Tulisiko yleislakiin sisällyttää suojatoimia erityisiin henkilötietoryhmiin tai ns. valtiosääntöisesti arkaluonteisiin tietoihin (esimerkiksi sosiaalihuollon tarve) liittyen?

STM toteaa, että jatkovalmistelussa tulee selvittää, onko tarpeen säätää suojatoimista erityisiin henkilötietoryhmiin liittyvän käsittelyn osalta.

4. Käsittelyn julkisuus ja läpinäkyvyys

4.1. Pidättekö ehdotettua lähestymistapaa oikeana?

(Kyllä)

STM toteaa, että OM:n muistion lähtökohta julkisuuden ja läpinäkyvyyden toteuttamisesta vaikuttaa perustellulta. Jatkovalmistelussa tulee kuitenkin varmistua siitä, että sääntely on tältä osin riittävän selkeää, jotta julkisuus ja läpinäkyvyys pystytään myös käytännössä asianmukaisesti toteuttamaan eikä niiden toteuttaminen mahdollista plagiointia tai liikesalaisuuksien paljastumista.

4.2. Kannatatteko lisätietojen antajaa koskevaa muutosehdotusta (HL 44 §:n 1 momentin 4 kohta)?

(Kyllä)

STM toteaa, että muistiossa esitettyä pidetään automaattisen päätöksenteon osalta perusteltuna. Hallintolain ko. kohdassa edellytettyä nimen ilmoittamisen tarkoituksenmukaisuutta myös muissa kuin automaattisissa hallintopäätöksissä tulisi kuitenkin arvioida uudelleen.

4.3. Kannatatteko automaattisesta käsittelystä ilmoittamista koskevaa muutosehdotusta (HL 44 §:n 1 momentin 5 kohta)?

(Kyllä)

STM toteaa, että automaattisesta käsittelystä ilmoittaminen on perusteltua. Säännös vaikuttaa koskevan vain 1 momentin mukaista käsittelyä. Jatkovalmistelussa olisi syytä selvittää, tuleeko ilmoitusvelvollisuus joissain tilanteissa sovellettavaksi myös osittain 2 momentin piirissä olevissa toimissa.

STM toteaa lisäksi, että luonnoksen mukaan *viranomaisen* on julkaistava säännöksessä tarkoitettu kuvaus. Kun säännöksessä käytetään sanaa viranomainen, niin tulisi varmistaa, soveltuuko sääntely myös HL 2 §:n 3 momentin mukaisiin toimijoihin.

4.4. Kannatatteko ehdotusta hallintoasioiden automaattista käsittelyä koskevan kuvauksen julkaisemisesta?

(Kyllä)

STM toteaa, että kuvauksen julkistaminen on perusteltua. Jatkovalmistelussa tulisi varmistua siitä, että sääntely täyttää tietosuoja-asetuksen edellyttämän julkisuuden tason ja julkisuutta koskeva sääntely on myös riittävän selkeää, jotta julkisuudesta voidaan myös käytännössä huolehtia asianmukaisesti.

5. Muut huomiot

5.1. Muut huomiot ehdotetusta sääntelystä

STM toteaa, että OM:n muistiosta ei ilmene, voiko ja millä tavoin sallittu automaattinen päätöksenteko sisältää profilointia. Asiaa olisi syytä selventää jatkovalmistelussa.

STM toteaa, että jatkovalmistelussa tulisi pohtia tarkemmin sääntelyn suhdetta tekoälyyn. Komissio on ehdottanut uusia sääntöjä EU:ssa käytettäviin tekoälyjärjestelmiin.

STM toteaa lisäksi, että valmistelun yhteistyötä VM:n julkisen hallinnon tietojärjestelmiä koskevan yleislainsäädännön tarkistamista valmistelevan työryhmän kanssa tulee jatkaa.

Kansliapäällikön sijainen, osastopäällikkö Kari Hakari

Neuvotteleva virkamies

Hanna Tossavainen

Jakelu Oikeusministeriö, lausuntopalvelu.fi